

Lausunto kulttuurialan eettisestä toimielimestä

Museoalan ammattiliitto pitää tärkeänä, että ehdotettu Kulttuurialan eettinen neuvosto perustetaan.

Museoalaa eivät ole ravistelleet samanlaiset väärinkäytökset kuin elokuva- tai teatterialaa, sillä toiminnan rajat ovat selkeämmät, valtasuhteet eivät ole niin räikeitä kuin esittävän taiteen puolella ja museoalalla työntekijöitä suojaa paremmin työehtosopimukset ja työlainsäädäntö. Se ei kuitenkaan tarkoita sitä, etteikö alalla olisi epäasiallista kohtelua.

Alalla on paljon pätkätöitä ja työntekijät ovat aina enemmän tai vähemmän valtariippuvaisessa asemassa suhteessa johtoon. Siksi Museoalan ammattiliitto pitää tärkeänä, että Kulttuurialan eettinen neuvosto perustetaan ja siten kehitetään alan eettistä toimintaa freelance-, valtio-, kunta- ja säätiöpuolella. Keskeistä on toimintakulttuurin tervehdyttäminen hyvän johtamiskulttuurin kautta. Museoalan ammattiliiton mielestä alan johtajien tulee osallistua koulutukseen, jossa käydään läpi eettisiä periaatteita ja keskeistä lainsäädäntöä.

Museoalan ammattiliitto esittää toimielimen oikeudelliseksi muodoksi julkista viranomaista palkatun henkilöstön osalta. Eettisen neuvottelukunnan tulisi edustaa laajasti koko kulttuurialaa ja toimielimen perustaisi opetus- ja kulttuuriministeriö. Sen keskeisiä tehtäviä ovat ennaltaehkäisy, koulutus, lausunnot sekä epäeettiseksi koettujen toimien jälkikäteinen tutkinta. Kulttuurialan eettisen neuvoston rahoitus tulisi järjestää opetus- ja kulttuuriministeriön kautta valtion talousarviosta myönnettävällä määrärahalla. Opetus- ja kulttuuriministeriön myöntämällä rahoituksella toimielimellä olisi näin ennaltaehkäisevää vaikutusta alan toimintaan.

Koska epäasiallisen kohtelun haitat yksilöille ovat raskaat ja vaikuttavat henkilön terveyteen, työkykyyn ja tulevaisuuteen työelämässä, Museoalan ammattiliitto pitää tärkeänä, että toimielimen toiminta alkaa niin pian kuin mahdollista. Hallinnollisesti toimielin voi olla Taiteenedistämiskeskuksen yhteydessä, mutta sen tulisi olla muutoin itsenäinen.

Epäasiallisesta kohtelusta tulee voida ilmoittaa nimettömänä, koska epäasiallisesta kohtelusta ilmoittava voi joutua väärintekijän rankaisun tai koston kohteeksi. Uhria tulee kyetä suojaamaan ja siihen toimielimen tulisi myös paneutua. Tulee selvittää, mitä teknisiä keinoja on nimettömään ilmiantoon perinteisten keinojen rinnalla. Kulttuurialan eettisen neuvoston olisi hyvä tehdä yhteistyötä yhteiskunnassa muiden vastaavien toimijoiden kanssa ja järjestää koulutusta sekä valvoa, että olemassa olevia syrjintää ehkäiseviä lainsäädäntöjä noudatetaan aidosti. Pääpainon työryhmässä ei tule olla juridisissa kysymyksissä, vaan alan toimijoiden suojelemisessa epäasialliselta käytökseltä ja sillä, että epäasialliselle kohtelulle saadaan aikaan nollatoleranssi siivoamalla alan johtamis- ja toimintakulttuuria.

Museoalan ammattiliitto MAL ry

Susanna Sääsilahti
puheenjohtaja

Katariina Mäkelä
toiminnanjohtaja